

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī

**Darba aizsardzības instrukcija Nr.61
jumīķim, klājot bituma un polimēra segumu**

1. Vispārīgās prasības**1.1. Nosacījumi jumiķa darbu izpildei:**

1.1.1. vecums	no 18 gadiem
1.1.2. dzimums	vīriešu
1.1.3. veselības pārbaude	saskaņā ar uzņēmumā apstiprināto sarakstu
1.1.4. kvalifikācija	profesionālā apmācība
1.1.5. instruktāžas:	
1.1.5.1. ievadinstruktāža	stājoties darbā
1.1.5.2. instruktāžas darba vietā	sākotnējā - pirms darba uzsākšanas, atkārtotā - ne retāk kā 1 reizi sešos mēnešos

1.2. Zonas ar paaugstinātu ražošanas bīstamību:

- 1.2.1.1. elektroiekārtu neizolētu strāvu vadošu daļu tuvumā;
- 1.2.1.2. neiežogotu laukumu, kas atrodas augstāk par 1 m, tuvumā;
- 1.2.1.3. mašīnu un iekārtu vai to daļu un darbojošos detaļu pārvietošanas vietās;
- 1.2.1.4. vietās, kur tiek glabātas kaitīgas vielas koncentrācijā, kas augstāka par pieļaujamo, vai kur trokšņa intensitāte pārsniedz pieļaujamo normu;
- 1.2.1.5. vietās, virs kurām ar celtņu palīdzību tiek pārvietotas kravas.

1.3. Darba vietas organizēšanas prasības:

- 1.3.1. piebrauktuves, ejas un darba vietas regulāri jātīra un tās nedrīkst pielūžņot. Ejas ar slīpumu, kas lielāks par 20°, jānodrošina ar margām vai trepēm ar iežogojumu. Eju, kas ved uz darba vietām, platumam jābūt ne mazākam par 0,6 m, bet to augstumam ne mazākam par 1,8 m;
- 1.3.2. darba vietas un to pieejas, kas atrodas augstāk par 1 m, kā arī, ja to attālums no iespējamās krišanas vietas ir mazāks par 2 m, jānodrošina ar pagaidu iežogojumiem;
- 1.3.3. pārseguma ailām, kas paredzētas iekārtas, lifta, kāpņu laukumiņu u.c. konstrukciju montēšanai, jābūt aizsegtām ar vienlaidus klājumiem vai iežogotām;
- 1.3.4. sienu ailes, ja to klājums (pārsegums) ir vienpusējs, jāiežogo, ja attālums no klājuma līmeņa līdz ailes apakšai ir mazāks par 0,7 m;
- 1.3.5. bīstamā zona, kurā no jumta var krist materiāli, instrumenti u.t.t., jānožogo ne mazāk kā 3 m no ēkas sienas, bet virs ietves jāierīko vienlaidu aizsargnojume.

1.4. Darba vides riska faktori:

- 1.4.1. darbs augstumā;
- 1.4.2. toksisko gāzu esamība;
- 1.4.3. paaugstināta darba zonas temperatūra;
- 1.4.4. nelabvēlīgā atmosfēras apstākļu ietekme;
- 1.4.5. instrumentu asas šķautnes, atskarpes un raupjums.

1.5. Kolektīvie un individuālie darba aizsardzības līdzekļi un to lietošana - saskaņā ar uzņēmumā apstiprināto sarakstu.

1.6. Prasības uguns un sprādziendrošībai:

- 1.6.1. bituma vārīšanas (sasildīšanas) vietās jābūt ugunsdzēsamiem līdzekļiem, lāpstām, kastēm ar sausām smiltīm;
- 1.6.2. viegli uzliesmojošie materiāli jāglabā atsevišķās telpās. Telpām jābūt būvētām no ugunsdrošiem materiāliem. Šīs telpas jāizvieto ne tuvāk kā 16 m no ēkām un būvēm;
- 1.6.3. viegli uzliesmojošo materiālu glabāšanai atklātos laukumos jāizmanto speciāli metāla nožogojumi. Attālumam starp tvertnēm (cisternām) jābūt ne mazākam par 6 m;

1.6.4. aizliegts:

- 1.6.4.1. dzēst aizdegušos un bitumu ar ūdeni, jo šajā gadījumā rodas tvaiki, kas veicina bituma izsviešanu no katla un liesmu pieņemšanas spēkā;
- 1.6.4.2. atstāt darba vietā degošus materiālus un viegli uzliesmojošu šķidrumu tukšo taru. Tukšo taru jānoliek tās glabāšanas vietās.

1.7. Elektrodrošības prasības:

1.7.1. visām strāvu vadošām daļām jābūt izolētām, nožogotām vai piekārtām tā, lai tām nevarētu pieskarties;

1.7.2. visas iekārtas un to metāla daļas droši jāieņem.

1.8. Darba higiēnas prasības:

1.8.1. darba zonas apgaismojums nedrīkst būt mazāks par 150 lx;

1.8.2. aukstajā gada laikā (gaisa temperatūra -16°C un zemāka), ja darbs notiek zem klajas debess, jānodrošina strādājošajiem telpas, kur sasildīties;

1.8.3. sadzīves un sanitārām telpām jābūt aprīkotām ar izlietni un skapi specapgērbu glabāšanai.

1.9. Ja tiek atklāti iekārtu, instrumentu un ierīču bojājumi, strādniekam jāpārtrauc darbs un jāziņo par bojājumu tiešajam darbu vadītājam.

1.10. Nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam, darba devējam vai viņa pilnvarotai personai par nelaimes gadījumu vai situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.

1.11. *Personas, kas pārkāpj šīs darba aizsardzības instrukcijas prasības, atkarībā no pārkāpuma sekām tiek sauktas pie disciplinārās, administratīvās, materiālās atbildības vai kriminālatbildības.*

2. Darba aizsardzības prasības, uzsākot darbu

2.1. Pirms darba uzsākšanas jāuzvelk spectērps un tas jāsakārto. Biksēm jābūt pāri zābakiem, jakai - sabāztai biksēs. Apaviem jābūt ar neslīdošu zoli. Specapgērba jakai jābūt aizpogātām pie kakla un roku delmiem. Sagatavot individuālās aizsardzības līdzekļus.

2.2. Jāsaņem uzdevums no darbu vadītāja vai brigadiera un jāpilda tikai uzdots darbs.

2.3. Jāsagatavo tara, instrumenti, palīgierīces, kas nepieciešami darbam. Jāpārbauda, vai tie ir darba kārtībā.

2.4. Jāpārbauda, vai bīstamā zona ir iežogota.

2.5. Jāapskata darba vieta un jānovērš atklātie defekti.

2.6. Jāpārbauda:

2.6.1. individuālo aizsardzības līdzekļu darba kārtība;

2.6.2. instrumentu un ierīču darba kārtība;

2.6.3. ugunsdzēsības līdzekļu esamība.

2.7. Gadījumi, kad nedrīkst uzsākt darbu:

2.7.1. Ja ir bojāti mehanizētie vai nemehanizētie darba rīki, bojāts darba inventārs.

2.7.2. Darba vieta nav pietiekoši apgaismota.

2.7.3. Trūkst vai bojāti kolektīvās vai individuālās aizsardzības līdzekļi.

2.6. Par visiem konstatētajiem iekārtu, inventāra, elektrisko vadu u.c. bojājumiem nekavējoties paziņot tiešajam darba vadītājam. Līdz bojājumu novēršanai turpināt darbu kategoriski aizliegts.

2.7. Neuzsākt darbu, ja ir slikta pašsajūta, reibonis u.tml. Ziņot par to tiešajam darba vadītājam.

3. Darba aizsardzības prasības, veicot darbu

3.1. Tīrot no jumta putekļus un atkritumus, jānostājas ar muguru pret vēju, lai strādājot acīs neiekleļtu putekļi.

3.2. Tīrot pamatus, piesitot dēļus un veicot citus darbus uz slīpa jumta, jāizmanto ar cilpu aprīkoti instrumenti, kas neļauj tiem nokrist.

3.3. Sakraut materiālus uz jumta atļauts tikai tādā gadījumā, ja veikti pasākumi, kas garantē to stabilitāti.

3.4. Darbus, kas saistīti ar ūdensnoteces tekņu piekāršanu, dūmvadu un ventilācijas vadu segumu, parapetu, palodžu u.c. ierīkošanu, kā arī ar ūdensuztveres piltuvju iekārtošanu, veic no paaugstinājumiem, sastatnēm vai piekarsastatnēm.

3.5. Uzstādot ūdens notekas, katram strādājošajam jābūt atsevišķām piekarsastatnēm ar ērtu sēdekli, atbalstu kājām un vietu materiālu sakraušanai.

3.6. Jumiķim jātur instrumenti speciālā kastē vai somā.

3.7. Sakraut materiālus uz jumta atļauts tikai tajā gadījumā, ja tie nevar nokrist.

3.8. Jumtiņu stiprināšanu uz dūmvadu un ventilācijas vadu galiem veic no pastatnēm. Lietot šim nolūkam kāpnes aizliegts.

3.9. Darba pārtraukumos visi materiāli, ierīces un instrumenti jānovāc no jumta vai arī droši jānostiprina.

3.10. Seguma materiālu piegriešanu un sagatavošanu jāveic uz darbgalda, cieta pamata vai darbnīcā. Uz jumta atļauts veikt tikai plātņu un lokšņu pielāgošanu jumšanas vietai.

3.11. Saņemt materiālus drīkst tikai uz nostiprinātām inventāra sastatnēm ar iežogojumu un margām. Materiālus (ruberoīdu, papes ruļļus, notekas, kompensatorus, ūdensnoteces piltuves u.c.) uz jumta jāpadod konteineros.

3.12. Veicot darbus uz jumtiem, kuriem nav pastāvīgu nožogojumu, jāuzstāda pagaidu margu iežogojumi, kas nav zemāki par 1 m; tie jāstiprina ar jumta konstrukciju. Nedrīkst pārliekties pāri margām.

3.13. Veicot darbus uz jumtiem ar slīpumu 16° un vairāk, uz mitriem un apsnigušiem jumtiem, neatkarīgi no to slīpuma, kā arī uz jumta malas, jumiķim jālieto drošības josta un drošības virve.

3.14. Pārvietojoties pa jumtiem ar slīpumu, kas lielāks par 20°, jumiķim jālieto nostiprināti pārejas tiltiņi, kuru platums nav mazāks par 30 cm.

3.15. Ja darbus veic vairāki jumiķi, jābūt norīkotam vecākajam, kura rīkojumi jāpilda visai grupai.

3.16. Jumiķu nokļūšana darba vietās jāveic pa speciāli tam paredzētām kāpnēm ar iežogojumiem.

3.17. Bituma sagatavošanai tiek norīkota persona, kas apkalpo bituma katlu.

3.18. Bituma vārīšana tiek veikta tam speciāli iekārtotā vietā (attālumā, kas nav mazāks par 15 m no tranšeju malām un būvbedrēm, - par 30 m no maģistrālo cauruļvadu likšanas vietas, - par 50 m no ugunsnedrošām būvēm un noliktavām).

3.19. Bituma katla novietnei jābūt ar gludu virsmu un bez nepiederošiem priekšmetiem, celtniecības atkritumiem.

3.20. Ja katls tiek novietots ārā, virs tā jāuzstāda nedegoša nojume.

3.21. Bitumam, ko iepilda katlā, jābūt sausam. Katlu drīkst piepildīt ne vairāk kā par 3/4 no tā tilpuma. Jaunu bituma rituļu ievietošana katlā, kurā ir izkususi masa, jāveic plūdeni, gar katla sienām.

3.22. Pirms zobrata sūkņa iedarbināšanas tas jāpagriež ar rokām. Ja sūknis negriežas, tad to jāsasilda ar pārnēsājamo degli. Darbu var sākt, tikai pārliecinoties par to, ka sūknis griežas viegli.

3.23. Termoss jāuzstāda atklātā laukumā vismaz 10 m attālumā no tuvākās ēkas. Termosa uzstādīšanas vieta jāapgādā ar ugunsdzēsamo aparātu stendu. Termosa piekraušanas lūkas vāku jāatver ar troses palīdzību no zemes virsmas. Aizpildot termosu ar bitumu (mastiku), autogudronatora šļūtene jānolaiž caur apskavu, kas uzstādīta uz jumta.

3.24. Bituma sasildīšanu termosā var veikt tikai tad, ja bituma līmenis ir par 15 cm augstāks par reģistra augšējo malu un ja ir velkme reģistrā.

3.25. Attālumam starp termosu un tvertni ar degvielu, kas baro sprauslu, jābūt ne mazākam par 4 m.

3.26. Materiāla izņemšanu no termosa atļauts veikt tikai ar krāna palīdzību, sprauslai jābūt nodzēstai.

3.27. Bitumvada stāvvads jāuzstāda ne mazāk kā 10 m no ēkas ieejas fasādes pusē, kā arī jāiežogo. Bitumvada stāvvadu jāastiprina ar inventārām līmšpīlēm, kas tiek uzstādītas 5 m attālumā viena no otras.

3.28. Pēc samontēšanas bitumvads jāpārbauda ar solāreļļu zem spiediena, kas norādīts tehniskajā pasē. Bitumvada drošības vārsts jāneregulē uz darba spiedienu.

3.29. Bituma vārīšanai celtniecības objektos izņēmuma kārtā var lietot katlus, bet mastiku sagatavošanai - maisītājus.

3.30. Lai novērstu bituma nokļūšanu ugunī, katls jāuzstāda ar slīpumu uz kurtuves pusi.

3.31. Lai sasildītu bituma sastāvu telpās, jāpielieto elektroierīces ar aizsegtu spirāli.

3.32. Izkausētais bitums jāpārņēsā tvertnēs ar aiztaisītu vāku.

3.33. Naglu asajiem galiem koka sastatnēs un latojumā jābūt noliektiem.

3.34. Azbestcimenta viļņainās loksnes, kārniņi jāklāj paralēlās rindās bez nobīdēm. Pims uzklāšanas loksņēm jānogriež stūri un jāizurbj caurumi naglām un kokskrūvēm.

3.35. Pārklājot jumtu ar sīkgabalu materiāliem, pārvietojamie soli un kastes ar materiāliem jāizvieto aiz strādājošā vai blakus viņam, sastiprinot tos ar latojumu.

3.36. Ierīkojot stikla jumtus, zem darba vietas jābūt vienlaidus koka klājam.

3.37. Segumi virs ventilācijas šahtām jāuzstāda no sastatnēm, kas ir sastiprinātas ar jumta segumu.

3.38. Aizliegts:

3.38.1. saņemt materiālus, pārliedoties pāri margām;

3.38.2. mest no jumta materiālu atlikumus, instrumentus utt.;

3.38.3. veikt jumta darbus, ja ir apledojums, migla, stiprs lietus vai vējš, kura ātrums - 15 m/s un vairāk;

3.38.4. sasildīt bitumu autogudronatorā, ja bitums pārklāj svelmes caurules kārtā, kas plānāka par 20 cm;

3.38.5. nepiederošām personām atrasties tuvāk par 10 m no ūdens noteku uzstādīšanas vietām;

3.38.6. pārliet karsto bitumu no viena katla otrā ar rokām;

3.38.7. transportēt karsto bitumu automobiļos;

3.38.8. ekspluatēt termosu telpā;

3.38.9. atrasties pretim svelmes caurulēm brīdī, kad sprauslas pārtrauc darboties;

3.38.10. strādāt ar bojātām iekārtām;

3.38.11. regulēt un remontēt katlu tā darba laikā;

3.38.12. tīrīt katlu, to izdedzinot;

3.38.13. atstāt bez uzraudzības darbojošos katlu;

3.38.14. strādāt, ja atvērti vai noņemti aizbīdņi.

4. Darba aizsardzības prasības ārkārtas situācijās

4.1. Avārija, iekārtu bojājumi	<p>4.1.1. ja rodas avārijas situācija, strādājošajam nekavējoties jāpārtrauc darbs, jāizslēdz darbojošās iekārtas un jāveic nepieciešamie drošības pasākumi, bet ja tas nav iespējams, darbs jāpārtrauc, līdz bīstamība nav novērsta;</p> <p>4.1.2. krišanas gadījumā pievilkties pa drošības virvi uz drošu vietu un nepieciešamības gadījumā pasaukt palīgā;</p> <p>4.1.3. ja paaugstinās degtspējīgo vielu saturs darba vidē, darbs nekavējoties jāpārtrauc. Atsākt darbu drīkst tikai pēc tam, kad novērsts gāzu koncentrācijas paaugstināšanās cēlonis, atjaunota normāla gaisa vide;</p> <p>4.1.4. ja bituma katlā radusies sūce, nekavējoties jāpārtrauc darbs, jāiztīra katls un jāveic tā remonts. Ja aizdegas bitums, mastika, katlu (termosu) jāaiztaisa ar vāku un jāveic pasākumi liesmas dzēšanai.</p>
--------------------------------	--

<i>Latgales industriālais tehnikums</i>	<i>Darba aizsardzības instrukcija Nr.61 jumiķim, klājot bituma un polimēra segumu</i>
---	---

4.2. Ugunsgrēks	4.2.1. nepieciešamības gadījumā nekavējoties ziņot ugunsdzēsības dienestam (tālr. 112); 4.2.2. sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem (ugunsdzēsamo aparātu, smiltīm u.c.); 4.2.3. izsaukt uz ugunsgrēka vietu darbu vadītāju.
4.3. Nelaiemes gadījums	4.3.1. ja iegūta trauma vai notikusi pēkšņa saslimšana, darbs jāpārtrauc, par notikušo jāziņo tiešajam vadītājam, jāsaņem pirmā palīdzība, bet nepieciešamības gadījumā jādodas pie ārsta; 4.3.2. ja nelaimes gadījums noticis ar citu darbinieku, pārtraukt darbu, sniegt viņam pirmo palīdzību, paziņot par notikušo savam vadītājam (vai iestādes vadībai), nepieciešamības gadījumā izsaukt ātro palīdzību (tālr. 113 vai 112), saglabāt notikuma apstākļus, ja tas nerada briesmas apkārtējiem.

5. Darba aizsardzības prasības, beidzot darbu

- 5.1. Jānodzēš termosu sprauslas.
- 5.2. Jānolej bitums no vada atpakaļ termosā.
- 5.3. Jāsaliek instrumenti tiem paredzētā vietā vai noliktavā.
- 5.4. Jāatslēdz elektroiekārtas no tīkla.
- 5.5. Jānotīra no taras bituma paliekas.
- 5.6. Jānovelk specapgērbs un jānoliek tas glabāšanai paredzētajā vietā.
- 5.7. Paziņot meistaram par visiem bojājumiem un traucēkļiem, kas radušies vai pamanīti darba laikā.

Sastādīja: darba aizsardzības speciālists _____ S.Naglis